

Cazimir scrie municipalității din Caffa că primește orașul în numărul vasalilor săi.⁵⁸

Atacul lui Ștefan vasalul Poloniei la acea dată, este deci de pus în legătură cu acțiunea de expansiune a zonei de influență polonă în spre Marea Neagră.

Cetatea la acea dată, mai păstra garnizoana ungurească. « Ungurii de la Chilia » au rănit cu o bombardă la 22 iunie 1462 pe Ștefan cel Mare care ataca cetatea, zice cronica moldo-polonă,⁵⁹ dar condominiul cu Țara Românească era și atunci în ființă. Faptul că Vlad Țepeș dispunea de Chilia pentru operațiile sale militare se vede și din scrisoarea sa de izbîndă adresată regelui Matiaș Corvin din Giurgiu la 11 februarie 1462, în care descrie incursiunile biruitoare făcute de oastea lui împotriva turcilor în iarna anului 1461—1462, prin trecerea cetelor muntene peste Dunărea înghețată. Atacul, zice scrisoarea, a început de la Oblucița (pe teritoriul de la nord de Dunăre, depinzînd de cetatea Chilieii), la Novo Selo (Satul Nou), « unde cade Dunărea în mare », a atacat pe turci, pînă la Rahoma (Racova), « care loc este mai jos spre Chilia, la mică distanță ».⁶⁰ Novo Selo Satul Nou, este poate satul cu acest nume, de pe țărmul basarabean, între lacurile Ialpug și Cahul, iar Rahoma este desigur Racova, azi numele unui lac în apropiere de Isaccea, probabil, pe atunci numele unei localități, așezate pe acel lac.⁶¹ Aceste operații pornite de pe malul de nord al Dunării împotriva teritoriului dobrogean stăpînit de turci, nu se puteau desfășura în acele locuri decît avînd ca punct de sprijin militar cetatea Chilieii. Așa dar Chilia, înainte de atacul lui Ștefan cel Mare, era una din bazele de operații a lui Vlad Țepeș împotriva turcilor. Am arătat că în scrierea bizantină intitulată « Historia Turcorum », Chilia este arătată la acea dată în stăpînirea lui Vlad Țepeș.⁶²

Încercarea lui Ștefan cel Mare împotriva Chilieii, a avut loc cum am spus, la 22 iunie 1462, dată la care Mahomed II cu oștile sale se afla încă pe teritoriul Țării Românești în războiul său împotriva lui Vlad Țepeș. Chiar dacă ținem seamă de îndemnul și probabil de sprijinul polon dat lui Ștefan pentru atacul împotriva Chilieii, aceasta nu înlătură în fața istoriei răspunderea acestui act politic din sarcina lui Ștefan al Moldovei; atacul cetății, bastion al luptei împotriva turcilor, chiar în toiul luptei lui Vlad Țepeș împotriva Imperiului Otoman, care-l amenința și pe el și țara lui cu pierderea libertății. Xenopol a fost sever cu Ștefan cel Mare, cînd tratează despre aceste împrejurări, el vorbește de faptul care ar fi trebuit « să deschidă ochii » domnului Moldovei, « asupra primejdioasei sale întreprinderi, de a ajuta pe puternicii turci, împotriva unui principe ce lupta împotriva lor ».⁶³ În schimb, N. Iorga a căutat să scuze pe marele domn al Moldovei, spunînd că

⁵⁸ M. Małowist, *op. cit.*, p. 177, după Metrica Coroanei Polone.

⁵⁹ I. Bogdan, *Cronice inedite*, p. 121.

⁶⁰ I. Bogdan, *Vlad Țepeș*, București, 1896, p. 79.

⁶¹ Cf. *Marele Dicționar Geografic al Romîniei*, sub *Racova*.

⁶² Vezi mai sus, capitolul precedent.

⁶³ A. D. Xenopol, *Istoria Romînilor*, ed. III, vol. V, p. 32.